

dinje k temu reklo, katerih srcé boli, če jim kdo sveče prepogostama vsekuje?

(Zaserjeno ali zagrizeno mleko za vžitek zopet dobro napraviti.) Primešaj h zaserjenimu ali zagrizenimu mleku en šnof lugaste solí (Pottasche), postavi ga na žerjavico, dobro vse skupej premešaj, in potem bo mleko zopet tekoče, in dobro kakor sperviga.

Pervi letašnji židni mešički na Krajskim.

Pridni murborednik, gosp. Anton Vertove, posestnik v Barovnici Verhniške komisije je 2. dan tega mesca poslal kmetijski družbi za ogled dva mešička (Cocon), svojiga letašnjiga pridelka, ki so mu ga židne gosence napredle. To je v resnici za Krajsko deželo čudo zgoden pridelk, kakoršniga tačas še morebiti na Goriškem nimajo pokazati in ki zasluži v Novicah razglašen biti. Gotovo se bojo naši nasledniki čudili, ko bojo v Novicah letašnjiga tečaja toliko čudnih prikazikov letašnje zime in spomladi brali! — Zima 1846ga leta je večidel po Krajskim brez snega bila, suha, jasna, topla in prijetna. Spomlad se je že v drugi polovici zime začela. Zató smo pa tudi perve dni Rožniga cveta že po večih krajih kosce po senožetih vidili, travo kositi. Vredništvo.

Nesreča.

V četertik, 28. dan pretečeniga mesca popoldnje je razsajal silni vihar po dolini poleg Sore in Save, od Žabnice do Vižmarjev in Gameljnjev in toča je takó na debélo padala, de je žita in vse rastljine na polji čisto pokončala. *) Prijetna pretečena zima in lepa spomlad ste storile, de so žita po vsih krajih, toraj tudi po imenovani dolini, takó lepó kazale, de že več let ne takó, in veseliga serca so kmetovavci obilne žetve pričakovali. Ali huda ura jim v enim hipu pokonča vse. Nič ni na polji ostalo; vse je potolčeno in večidel še z kosó ni kaj zadeti. Letá nesreča pa je zadela nar bolj neke soseske Smeledniškiga kantona, namreč: zgorne in spodne Pirniče, Vikerče in Zaverh pod Šmarnogoro. V letih vaseh je enaki vihar 3. Velkiga serpana lanjskiga leta razgrajal in tadajno setev pokončal. Prebivavci teh vasí so celo zimo pomanjkanja terpeli; nekteri so se mogli zadovžiti, de so zamogli sebe in svojo družino preživiti. Rodovitno letašnje polje jim je dajalo upanje, de bo konec stradanja in de si bojo pridobili pripomočkov svoje težave polajšati, — ali joj! vse upanje je v malo trenutjih ob nič prišlo, in še večí britkosti jih pričakujejo, kakor so bile pretečene. Taki reveži so pač v resnici vsiga usmiljenja vredni, zakaj kar jim je huda ura vzela, jim zamorejo le obilni milodari dobrotljivih ljudi nekoliko polajšati. — Pri ti priliki smo živo spoznali dobroto asekurancije, ktera zavaruje polje proti škodi toče, in ktero so nam Novice v dokladi k 17. listu oznanile.

Smelednik 2. Rožniga cveta 1846.

Bog daj zdravje!

(Nadalje.)

III. Zdrava pija.

Hujši je žeja, ko glad (lakota); pa tudi pogoje človek čez méro pije, ko jé; kar je nezdravo in greh. Kar je za žejo vgasíti, je prav, dokler žeja bolezen ali pa huda razvada ni, kakor per pijancih.

*) Vrednik teh Novic je tretji dan po ti nesreči v Medvodah še cele kupe toče na nekim dvorišu vidil.

Vredništvo.

Merzla, čista voda žejo narbolj vgasí, kri izčisti, in človeka pokrepčá, de je čverst, ko riba. Mlake se je pa varvati, kalne, stoječe vode ne piti; polna gnjilobe in merčesa je, de si ga ravno z očmi ne vidiš. Poleti, kedar je velika vročina, dobro pijo naredí v bokalu vóde neke žlice dobriga jesiha, ki posebno ženjicam in senožeticam tekne.

Na vročino piti je zlo nevarno. Ohladi se, predenj posodvo nagneš; oblij si roke, in senca pomóči. Vodo od kraja v ustih poderži, prej ko jo požreš, ali pa kruha pogrizni. Boljše je žejo poterpeti, kakor zboleti, veliko let kašljati in sušíce umreti.

Ol ali pir (pivo) odrašenim služi, če je le dobro kuhan, ne prenov, pa tudi preskisan ne. Kave (kafè) in pa kuhaniga vina prepogosto piti, želodec oslabi, in kri preveč ogreje. Le včasi za zdravilo naj bo. Vino po meri pito je za perletne ljudi, kar je mleko otrokam. Za mladino, ki še dvajset let nima, je vino škodljiva pokvara. — Vino s svinčam sladkano, in popravljenó, je rayno takó škodljivo, kakor de bi po malim mišnico pil. Česar glava boli, zdravo ni; naj si bo zgalinc ali zavrelka. Za take pije vode ne daj.

Nar hujši in nevarnejši pijača je žganjica, prava kača za sedanji človeški rod, ki od žganja čedalej huje slabi. Iz zernja in repice žganje delajo, in si takó ljubikruhek v strup premenijo! Tudi divjaki v Ameriki škodljivo pijo spoznajo, ki so jim jo Evropejci donesli, de od žganja še le prav zdivjajo. Nékdo Indjanov je djal: „Žganje so nam dali, kdo ga je pa Evropejcam dal? — Hudi duh.“

Luka Projar je bil v svojih otročjih letih prebrisane glave, in pa dobriga serca, práv ljubezniv mladenc. Práv dobro se je učil, in rad ubogal. Vse ga je rado imelo, rekoč: „Luka bo še nekđaj práv verli mož!“ Lehko bi bil res práv verli človek izrastel, ako bi gerde nesrečne navade v domači hiši bilo ne bilo.

Stari Projar, njegov oče je rad žganje pil. Kedar se je vpijanil, je gerdo govoril, klel, in otroke pretepal. Luka je moral pogosto v kerčmo po žganja. Gredé poskuša, žganje po dvakrat ali trikrat požrè, in se ga takó po malim privadi. Ko Luka odraste, se z žganjopivci soznani, večkrat, kar glešta, na žganji zapije, in clo dobro se mu zdi, de v pijanosti kolne in vrezava za tolikor hujši, za kolikor mlajši od drugih je.

Dobra mati spozná, de domá Luka ne bo prida storil. Z očetam se pogovorita, ter Luketa v neko mesto kupčevavcu data, naj bi se štacunarstva izučil. Luka je ubogal, in se takó čedno nosil, de ga je njegov gospod práv hvalil.

Ko se je pa Luka izučil, in sam svoj postal, hitro je zopet s slabimi tovarši znanje naredil. Začeli so žganje piti, in med njimi je Luka nar hujše pil. Pride večkrat pijan domú, počenja z domačimi nepoštene reči, se svojimu gospodu zameri in službo zgubi.

Najde zopet drugo službo, in njegov gospod ga od kraja veliko obraja. V kratkim pa začne zopet med stare tovaršije zahajati; in to je bila njegova nesreča.

Neko nedeljo pozimi z dvema tovaršama gre pit v bližno ves zvunaj mesta. Bila je huda zima, in pili so mnogotero vino, posebno pa žganje, de bi se na pot práv ogreli, in vsi trije so bili pijani ko čep. Še le o polnoči grejo iz kerčme, in zlo merzlo je bilo. Na pol pota eden tovaršev obleži, in oná dva ga pustita ležati. Žganje pozimi silo veliko dremoto napravi. Mlad tovarš je v pijanosti zaspál in zmerznel. Drugo jutro kmetje mertviga v mesto prinesó. Luka in njegov drugi tovarš sta srečno do svojiga praga prilézla, ali uni je na rokah in nogah ozebel. Luketu so se pa možgani